

Stručni rad

LUTKA U NASTAVI NEKA UČENJE POSTANE IGRA

Polonca Gregorčič
OŠ Šmarjeta, Slovenija

Sažetak

Lutku možemo uključiti u nastavu kod svih predmeta u prvom razredu osnovne škole. S njom možemo učenike lakše motivirati kako bismo postigli postavljene ciljeve nastave. Naime, lutka kao motivacijsko sredstvo odlično djeluje. Najveću motivaciju, svakako, možemo primijetiti u izradi lutaka te pripremi scene za izvođenje prizora. Najčešće se lutka primjenjuje nakon obrade dramskog teksta za prepričavanje teksta ili aktivnosti nakon čitanja teksta. Lutkom možemo kroz igru postići ciljeve na više područja djetetovog razvoja.

Ključne riječi: lutka, motivacija, kreativnost, igra, nastava

1. UVOD

Dijete će vjerojatno prije nego s roditeljima ili odgajateljima uspostaviti kontakt s lutkom. Razlog za to vjerojatno je energetski nivo, djetetov strah pred odraslima i strah pred nesigurnošću, koju osjeti kad uspostavlja komunikaciju. Ako je pri tome lutka posrednik, za dijete sve postaje lakše. Pokušajmo iskoristiti tu činjenicu kako bi dijete osjetilo manje stresa u prihvaćanju okoliša u kojem živi. [2].

Kada učitelj uspostavi kontakt s djecom pomoću lutke, ne gledaju ga više kao učitelja. On naime postane lutkar. Lutkar sa sobom donese uznemirenost, veselje i opuštenost. Nastane posebna veza, komunikacija između lutke i djece, koja na taj način lakše pokazuju svoje osjećaje. Lutka olakša komunikaciju koja je vođena sa strane odrasle osobe.

Uloge se, naravno, mogu i zamijeniti, kada djetetu ponudimo lutku i djetetova zadaća postaje da oživi lutku. Uz lutku odnosno s lutkom dijete se lakše izražava, jer ga lutka na neki način štiti. Tada ne nastupa on, nego lutka. Nije mu potreban ni kontakt očima s publikom, kontakt ima lutka. Na taj način mogu nastupati i graditi na samopouzdanju također i ona djeca, koja imaju poteškoće izgovorom ili slikom samih sebe. Djeca se užive u igrane likove, njihovu pomoću izražavaju svoje poteškoće i rješavaju nastale situacije u igri.

Posebno zabavno i zanimljivo je, kada zajedno s djecom izrađujemo lutke i pripremamo se na nastup, odnosno kad udahnemo život lutkama.

2. ŠTO JE LUTKA?

Coffu kaže, da je lutka igračka iz djetinjstva, da je ona lik iz predstave kazališta lutaka. Lutka je ona koja predstavlja naše osjećaje u kretanju i riječima. Kaže također, da je lutka predmet, kojemu smo udahnuli život. Kada lutkar uzme lutku u ruke, postanu jedno. [1].

Ako se prisjetim svojeg djetinjstva i svoje igre lutkom, prvo mi u misli dolazi moj plišani medvjedić koji je bio sa mnom u različitim situacijama. Njemu sam povjerila sve svoje strahove i tjeskobe, pjevala mu pjesmice, prepričavala priče i privijala ga k sebi prije nego što sam zaspala ili kada sam bila bolesna. Na mojem je krevetu imao časnno mjesto, čak i tada kada ga više nisam trebala, kada sam odrasla. A on je ostao od mojeg prevelikog grijenja, samo još slaba slika sebe.

3. PRIMJENA LUTKE U NASTAVI

U svojoj obuci uvodim lutku već prvi školski dan, pri ulasku prvašića u školu. Uz učiteljicu učenike pozdrave i pčelice Lili i Bine koje nas prate također u našim udžbenicima i vježbenicama.



Slika1: Lutke Lili i Bine

https://www.google.com/search?q=lili+in+bine&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj73ZD-vc7zAhUm_rslHY2TCbgQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=937&dpr=1#imgrc=Jyc4OKpXTrr68M

Nakon što se učenicima predstavim kao učiteljica, na ruke stavim lutke s imenima Bine i Lili te postanem lutkar. Zatim na neko vrijeme pčelice progovore i objasne što ćemo u školi učiti, predstave pomagala za učenje, objasne kako će one u učenju pomoći i da će one uvijek biti ovdje, u razredu, ako će netko trebati njihov zagrljaj, utjehu ... Naravno kažu i da će biti vesele ako će se učenici u školi dobro osjećati i ako će i njima ponekad povjeriti nešto lijepo.

Zatim zajedno odlučimo kamo ćemo pčelice postaviti da će nas moći u nastavi uvijek pratiti.

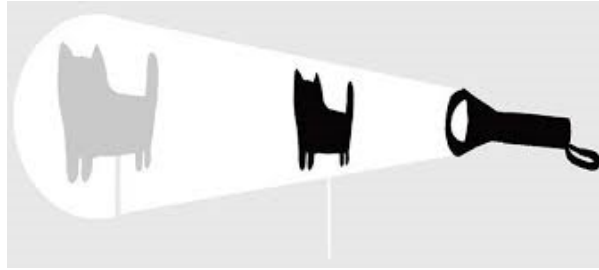
Prvih nekoliko dana lutke još koristim, uzmem ih u ruke te im ostavim ulogu obuke, objašnjavanja i razgovaranja. Učenici su uz lutke opušteniji, komunikativniji, sigurniji i povjerljivi te zaborave da su zapravo u školi. Dogodi se također da netko od njih zamoli ako može biti Lili ili Bine za koji dan na njegovom stolu jer ima loš dan te mu nedostaju mama ili tata. Naravno da dozvolim i tako dijete lakše svlada početnu tremu i strah pred novim okolišem i školom općenito.

U nastavi povremeno upotrijebim i **lutke na prste** koje nacrtam na prste ruke. To vole napraviti i djeca, jer su lutke brzo napravljene i svaki dan mogu biti drugačije. Po potrebi oko prsta zavežu i traku tkanine i lutka je već obučena i odmah spremna na nastup.



Slika 2: Na prste nacrtane lutke - lutke na prste

Jednostavne i popularne su i **lutke sjene**, koje smo već kao djeca voljeli raditi prije spavanja uz pomoć svjetlosti (svijetla) i ruku, kad smo željeli na zidu prikazati neku posebnu figuru, koja je uz micanje naših ruku zaista neobično izgledala.



Slika 4: Primjer lutke sjene

<https://www.google.com/search?q=sen%C4%8Dne+lutke&source=lnms&tbn=isch&sa=X&sqi=2&pf=1&ved=2ahUKEwjkwOPVxs7zAhVjIWoFHUdvB->

Sjene različitih oblika ćemo dobiti tako, da ćemo iz kartona napraviti lutke, koje ćemo osvjetliti da će na platno odnosno zid pasti njihova sjena i stvoriti sliku, koju ćemo približavanjem i udalžavanjem od izvora svjetlosti povećati ili smanjiti. Naravno, učinak predstave je u velikoj mjeri ovisan o sadržaju priče odnosno pripovjedača, jer lutke nisu u bojama, već su samo sjena.

Najradije i najčešće koristim **lutke na štapu**, kuhači. Meni se jako sviđaju, brzo su napravljene i s njima možemo izraziti jako puno mašte. Možemo ih obući u odjeću od papira ili odjeću od tkanine, možemo biti jako kreativni u izradi kose – frizure. Učenici stvarno jako, jako uživaju. Naravno, pojave se i oni, koji imaju poteškoće s kreativnošću te su manje spretni rezanjem i lijepljenjem te im sve ide naopako, stoga su onda tužni jer im lutka nije lijepa. Tim učenicima pomažem tako, da na papir natisnem likove koje trebamo za predstavu. Učenici ih zatim samo izrežu i zalijepe na štاپ odnosno kuhaču. Ako žele mogu i jedno i drugo. Tako smo svi zadovoljni te u izrađivanju ne samo uživamo već i puno naučimo. U izradi lutaka opušteno razgovaramo i time već tada vježbamo tekst, koji će kasnije govoriti oživljenja lutka.



Slika 5: Primjer fotokopirane lutke na štapu – Mojca Pokrajculja



Slika 6: Lutka na štapu – Maček Muri



Slika 7: Primjer lutke od papira na kuhači - Crvenkapica



Slika 8: Nasmijano i zadovoljno dijete uz izrađenu lutku na kuhači – Pod medvjedićevim kišobranom



Sliki 9,10:Lutka je oživjela – nastup s lutkom

Nastavu volim obogatiti **ručnim lutkama**. Djeci se također jako sviđaju pa ih vole i sami izrađivati. Radimo ih iz ostataka tkanine i vune te ih nakon toga stavimo na ruku i odmah počinje akcija. Čim je lutka napravljena, uspostavljen je kontakt i dijete s njom već može razgovarati. Primijetila sam da se djeca s lutkom na ruci često sklone u neki kutak i prepuste svojoj mašti te uživaju u svijetu igre, gdje je sve dozvoljeno i ispravno. Mnogi lutku približe ušima, šapću joj, a na licu im sja zadovoljstvo i mir. Tada vidim da sam postigla sve ciljeve, čak i više od toga. Najviše mi znači, kada vidim da je dijete sretno i zadovoljno.



Slika 11: Ručna lutka iz ostataka tkanine i vune

Naravno, nastavu se može obogatiti i tako da učenici u školu donesu **igračke** kojih doma imaju jako puno. Uz igru, koja nije samo to, jer točno znam, što u tom satu želim postići, osvojimo jako puno novih znanja, koje konkretnim pomagalima - igračkama - još bolje zapamtimo. Igračke su namijenjene razvijanju logičnog mišljenja, koordinacije, finomotorike, kritičkog mišljenja i još bismo mogli nabrajati. Učenici se igraju i ujedno uče. Što može biti ljepše!



Slike 12, 13: Igračke kao pomagala za učenje

Često odlučim i nacrtam lik, lutku na papir i učenici na nju napišu što žele da nam taj lik poruči. Prije nekoliko vremena napravili smo baš to, tada smo na taj način predstavljali sami sebe. Oblikovala sam šablonu djevojčice i dječaka. Svatko je uzeo šablonu, ocrtao je i na nju napisao nekoliko riječi koje su predstavljale njega/nju. Zatim su napisano pročitali kolegama u razredu. Moram reći, da su me pozitivno iznenadili, jer su lutke o njima ispričale puno više nego što su oni sami o sebi rekli bez lutaka.



Slika 14: Ispisane lutke izrezane iz papira

4.ZAKLJUČAK

Cijeli život učimo. Super je, ako je to učenje ujedno i zabavno jer tada još više pamtimo. Kada se igramo uopće nismo svjesni da možemo istovremeno i učiti. Igra s lutkama, koje uvodimo u nastavu, tako postaje jako učinkovit način učenja za djecu. Igra je prirodna aktivnost, stoga je bitna u razvoju djeteta i predstavlja osnovu za učenje. Učenje kroz igru je jedan od najbitnijih koncepata djetetovog razvoja. Djeca mogu kroz igru osvojiti socijalne, kognitivne i jezične vještine. Ujedno pridobivaju i na samopouzdanju, koje će im u životu jako dobro doći. Stoga neka učenje bude igra i igra učenje.

5.LITERATURA:

[1] Coffu, V. (2004) Lutka u školi. Zagreb: Školska knjiga

[2] Majaron, E. (2000) Lutka – Idealna povezava didaktičnih smotrov. V: Lutka,56 str. 33 – 35

Mrežne stranice:

Slika1: Lutke Lili i Bine

https://www.google.com/search?q=lili+in+bine&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwj73ZD-vc7zAhUm_rslHY2TCbgQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1920&bih=937&dpr=1#imgrc=Jyc4OKpXTrr68M (16.10.2021)

Slika 3: Lutka sjene

<https://www.google.com/search?q=sen%C4%8Dne+lutke&source=lnms&tbn=isch&sa=X&sqi=2&pf=1&ved=2ahUKEwjkwOPVxs7zAhVjIWofHUdvB-> (16.10.2021)